תנו רבנן מלח שעל גבי האבר מועלין בו שע"ג הכבש ושבראשו של מזבח אין מועלין בו ואמר רב מתנה מאי קראה [1]והקרבתם לפני ה' והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עולה לה': תנן התם על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן אמר שמואל לא שנו אלא לקרבנם אבל לאכילה לא קא ס"ד מאי לקרבנם למלוח קרבנם לאכול אכילת קדשים השתא למלוח עורות קדשים יהבינן לאכילת קדשים לא יהבינן דתניא נמצאת אתה אומר בשלשה מקומות המלח נתונה בלשכת המלח ועל גבי הכבש ובראשו של מזבח בלשכת המלח ששם מולחין עורות קדשים על גבי הכבש ששם מולחים את האברים בראשו של מזבח ששם מולחין הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף אלא מאי לקרבנם לאכילת קרבנם ומאי לאכילה אכילה דחולין חולין פשיטא מאי בעו התם אע"ג דאמר מר [2]יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על השובע אפילו הכי מלח דקדשים לא יהבינן להו אמר ליה רבינא לרב אשי ה"נ מסתברא דאי סלקא דעתך מאי לקרבנם למלוח טעמא דאתני בית דין הא לא אתני בית דין לא השתא לישראל יהבינן לכהנים לא יהבינן דתניא יכול האומר הרי עלי מנחה יביא מלח מתוך ביתו כדרך שמביא לבונה מתוך ביתו ודין הוא נאמר הביא מנחה והביא מלח ונאמר הביא מנחה והביא לבונה מה לבונה מתוך ביתו אף מלח מתוך ביתו או כלך לדרך זו נאמר הביא מנחה והביא מלח ונאמר הביא מנחה והביא עצים מה עצים משל ציבור אף מלח משל ציבור נראה למי דומה דנין דבר הנוהג בכל הזבחים מדבר הנוהג בכל הזבחים ואל תוכיח לבונה שאינה נוהגת בכל הזבחים או כלך לדרך זו דנין דבר הבא עמה בכלי אחד מדבר הבא עמה בכלי אחד ואל יוכיחו עצים שאינן באין עמה בכלי אחד ת"ל [3]ברית מלח עולם הוא ולהלן הוא אומר [4]מאת בני ישראל ברית עולם מה להלן משל ציבור אף כאן משל ציבור אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי קאמר רב שישא בריה דרב אידי לא נצרכא אלא לבן בוכרי דתנן אמר רבי יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן [5]וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו היא היאך נאכלין ולבן בוכרי כיון דלכתחילה לא מיחייב לאיתויי כי מייתי נמי חוטא הוא דקא מעייל חולין לעזרה דמייתי ומסר להון לציבור סלקא דעתך אמינא

כי

וכן לקדרה. אין צריך למולחה יותר: **שעל הכבש כו'.** שנופל שם כשמולחין (את הקומץ) את האברים כדאמרן לקמן בשלשה מקומות נתונה: **אין מועלין בו.** דשוב אינו ראוי: **מאי קראה.** דשעל גבי האבר מועלין דכתיב והשליכו עליהם הכהנים מלח והעלו אותם עולה אלמא דאבר עם מלחו שניהם קריין עולה: **תנן התם.** במסכת שקלים על שבעה דברים התנו ב"ד ואלו שנים מהם על המלח ועל העצים של קדש: **שהכהנים ניאותין בהן.** נהנין מהן: **למלוח קרבנם.** עולותם ומנחותם שהן מביאין: **לאכילת קרבנם.** כלומר לאכילה המגיע לחלקם כגון חזה ושוק חטאות ואשמות שהיחיד מביא והן אוכלין: **מאי בעו התם.** חולין בעזרה: הכי גרסינן **יאכלו שיאכלו עמה.** כולה בתורת כהנים קא דריש (עמה כו') האי קרא והנותרת ממנה וגו' דכתיב ברישיה דקרא יאכלו אהרן ובניו ובסיפיה כתיב יאכלוה ודריש התם יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מעוטה יאכלוה דסיפא שלא יאכלו עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מרובה: **לבונה מתוך ביתו.** דכתיב (ויקרא ב) ונתן עליה לבונה והדר והביאה אל בני אהרן: **והביא עצים.** דכתיב [שם א] על העצים אשר על האש: **עצים משל ציבור.** מפרש לקמן (א): עצים ומלח נוהגים בכל הזבחים. מלח בא עם הקומץ בכלי: **ברית עולם.** בלחם הפנים כתיב: **מה להלן משל ציבור.** דכתיב מאת בני ישראל: **לא נצרכא.** להתנות לבית דין שיהו כהנים מולחין קרבנם משל הקדש: **אלא לבן בוכרי.** האומר אין כהנים חייבים (ב) בשקלים: **כל כהן שוקל.** שמביא שקלו ללשכה באדר: **אינו חוטא.** מדקאמר אינו חוטא מכלל דלכתחילה לא מיחייב וטעמא מפרש במס' שקלים דכתיב כל העובר על הפקודים ושבט לוי לא נפקד ואע"ג דליכא למימר הא מייתי חולין לעזרה אפילו הכי אינו חוטא כדמפרש לקמן: **כל כהן שאינו שוקל חוטא.** בשקלים מפרש טעמא דכתיב זה יתנו זה בגימטריא שנים עשר שבטים והיינו (ג) שבט לוי וכל העובר מפרש התם כל העובר בים סוף: **לעצמן.** להנאתן. וקא פריך ולבן בוכרי כו': **סד"א וכו'.** והשתא מפרש לא נצרכא דלעיל:

כי

ועלים

בלשכת המלח ששם מולחין עורות קדשים. תימה דבמסכת מדות (פ"ה מ"ג) דחשיב שם לשכות שבעזרה קתני לשכת המלח ששם היו נותנין מלח לקרבן לשכת הפרוה ששם היו מולחים עורות קדשים וי"ל דהא דקאמר הכא ששם מולחין עורות קדשים לאו דוקא אלא כלומר משם היו נוטלין מלח למלוח עורות קדשים בלשכת הפרוה והמלח לא היה נתון בלשכת המלח למלוח כי אם להניעו שם והא דקתני עלה במסכת מדות (גם זה שם) ששם היו נותנין מלח לקרבן היינו כלומר הניעו לצורך קרבנות כגון למלוח עורות וכל דבר וקשיא לפירוש זה דא"כ היתה מלח בד' מקומות והכא לא חשיב אלא שלשה: **והקטרת.** ואם תאמר למה מולחין את הקטורת בראשו של מזבח יותר מעל הכבש והלא במזבח הפנימי היה קרב וי"ל לפי שעל הכבש היה מתלכלך בדם האברים אבל על המזבח היו מולחין דבר יבש קומץ ולבונה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ואע"פ שהיו מולחין שם עולת העוף היה מועט:

חולין פשיטא מאי בעו התם. פי' בקונטרס משום דמכניס חולין לעזרה ומשני אע"ג דאמר מר יאכלו שיאכלו עמה חולין ותרומה ופי' בקונטרס כלומר חוץ לעזרה יאכלו חולין ותרומה ויכניסו ויאכלוה על השובע ותימה הואיל והני חולין לצורך אכילת קדשים הן ליתיב להו מלח לקדש ומיהו אפילו בעזרה מכניסים תבלי חולין דתנן בפ' כל התדיר (זבחים דף צ:) וכולן רשאין הכהנים לתת לתוכן תבלי חולין ותרומה ונפקא ליה בגמ' מדכתיב למשחה לגדולה ושמא באותן תבלין פשיטא שיכול ליתן מלח של קודש כמו בקדשים עצמן:

ת"ל ברית מלח עולם הוא. ר"ת גורס מלח ברית כדפרישית לעיל (דף יט:): **כל** כהן ששוקל אינו חוטא. לבן בוכרי אפילו לוים פטורים כמו כהנים כדפריש טעמא במסכת שקלים כל העובר על הפקודים ושבט לוי לא נפקד אבל רבן יוחנן בן זכאי דריש כל העובר עובר בים סוף אף על גב דכתיב בפרשת אלה פקודי מאת ככר ואלף ותשעה היינו לתרומת אדנים דשלש תרומות היו כדמפרש בקונטרס בפרשת כי תשא ובאותה של אדנים לא היה שבט לוי אבל באותה של צורך קרבנות היו והשתא ניחא טפי הא דכתיב כל העובר בים סוף [משמע] (על הפקודים) דהא [והא] דכתיב על הפקודים משום תרומת אדנים ומיהו בלא"ה יש לפרש כל העובר על הפקודים שנפקדו בין לבדם בין עם ישראל:

שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן. משמע דרבן יוחנן בן זכאי לא היה כהן והא דתניא בסיפרי גבי פרה שאמר רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו מה שעשו ושרתו ידי שכחתי לאו דהוא עצמו קאמר אלא כלומר ע"פ הוראתו והא דמסקינן התם ויש אומרים הילל היה אלא שלא היה יכול לומר מה שעשו ושרתו ידי היינו טעמא לפי שלא שרפו פרה בימיו:

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ח מהלכות מעילה הלכה ז:
כב ב מיי' שם הלכה ו:
כג ג מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה יג:
כד ד מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה יא:
כה ה מיי' פ"ח מהל' מעילה הלכה ו:
כו ו מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' יג:
כז ז מיי' פ"א מהלכות שקלים הלכה ז:

◆

שיטה מקובצת

א] בו אמר רב מתנה אמר קרא: ב] קרבנם לאכילה לאכילת קדשים: ג] חולין פשיטא מאי בעו התם. פי"ה משום דמכניס חולין לעזרה ולא נהירא דלא שייך לאסור כי אם בהקרבה ועוד דבפרק התערובות אמרינן דרשאין הכהנים לתת לתוכו תבלין חולין כו' א) א"כ משמע דלא שייך חולין בעזרה כי אם בביתם תר"ח: ד] הכי אמר. ערכין (דף ד ע"א): ה] אלא הכהנים. גליון ימושעים הם שאינו ר"ל אלא אותה שבאה מכהנים לבדם עיין רש"י לקמן (דף מו ע"ב): ו] כהן. עי' תוס' לקמן (דף נו ע"א): ז] את הקומץ היבות את האברים ליתא שם: ח] מאי קרא אות ה' נמחק: ט] עמה כו' ותיבת כולה נמחק: י] בתורת כהנים קא דריש עמה כו': יא] קדשים וי"ל דהא דהכא ר"ל שנוטלין המלח למלוח עורות קדשים ולשולם בלשכת בית הפרוה היו מולחין אותו שנוטלין מהתם והא דאמר הכא ששם היו מולחין עורות קדשים לאו דוקא אלא ר"ל משם היו מולחין כלומר ממלח שהיה בלשכת המלח היו נוטלין וי"מ איפכא נוטלין ממלח שהיה בלשכת הפרוה ומולחין העורות בלשכת המלח ולא נהירא דא"כ הוה ליה למתני בד' מקומות המלח נתונה. מהר"ם: יב] לאו דוקא וצ"ל דלשכת בית הפרוה דהתם קרי הכא לשכת בית המלח דהתם אוצר המלח שמשם נוטלים כל הצורך ונראה לומר דלכך נקרא בית הפרוה בית המלח לפי שהיה שם רוב מליחות יותר מן הכבש ומראשו של מזבח. תר"ח: יג] מעל הכבש ולמולחו על הכבש שהיה קרוב להוליכו לפנים. תר"ח: יד] מעט אות ו' נמחק וא"ת אמאי לא היו מולחין הקטורת אצל המזבח וי"ל דאיכא טירחא יתירא משום שהמלח לא היה שם. תר"ח: טו] ואלף ות"ש ע"ה: טז] העובר בים סוף עובר על הפקודים תיבת משמע ליתא שם: יז] דהא כתיב על הפקודים ובתוה"ח תירצו דעל הפקודים ר"ל עם הפקודים ר"ל אצל כמו ועליו מטה מנשה:

א) נראה דצ"ל א"כ משמע דהותר להכניס חולין בעזרה ולכן נראה דצ"ל פשיטא מאי בעי התם משום דלא שייך איסור חולין בעזרה כי אם כניסתם:

מסורת הש"ס

א) תוספתא דמנחות פי"ו ה"ב, ב) שקלים פ"ו מ"ג, ג) תוספתא פ"ו ה"ב ע"ש, ד) יומא יט., ה) תמורה כג., ו) שקלים פ"א מ"ד לקמן מו: ערכין ד., ז) [בערוך גורס בוכרין], ח) [וע' תוס' יומא לט: ד"ה ניחוש], ט) ד"ה שייך לעיל, י) [לג פרשה כג], כ) נ"ק מ"ג, ל) [דף כג.], מ) [פ"א ה"ג], נ) [שמות ל], ס) [פ"א ה"ג], ע) [שמות ל], פ) [וע"ע תוס' תמורה כג. ד"ה אוכלין עמה ובתוס' פסחים סו: ד"ה מגילה ובתוס' לקמן פ: ד"ה וכי ובתוס' ב"ב פא: ד"ה ירושלמי ובתוס' חולין קל: ד"ה אי ותוס' זבחים צו. ד"ה וחולין], צ) [ויכנסו. נ"ק], ק) בס"א: ולימא, ר) של קדש. נ"ק, ש) [וע' רש"י שבת לד. ד"ה תורמין תרומתן],

◆

תורה אור השלם

1. והקרבתם לפני יי והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עלה ליי: יחזקאל מג כד
2. והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה: ויקרא ו ט
3. כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל ליי נתתי לך ולבניך ולבנתיך אתך לחק עולם ברית מלח עולם הוא לפני יי לך ולזרעך אתך: במדבר יח יט
4. ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני יי תמיד מאת בני ישראל ברית עולם: ויקרא כד ח
5. וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עצים וכו' לקמן הס"ד ואח"כ מ"ה בכל הזבחים עצים ומלח וכו' הזבחים הס"ד ואח"כ מ"ה בכלי אחד מלח וכו' בכלי אחד הס"ד: (ב) ד"ה אלא וכו' בשקלים. נ"ב אין להם חלק במלח וכ"א שבריישים מישראל כדמסיים בסוף הדף: (ג) ד"ה כל כהן וכו' והיינו גם שבט לוי:

◆

גליון הש"ס

גמ' מה עצים משל צבור. ע' זבחים דף נ: ע"א תוס' ד"ה לא:

◆

מוסף רש"י

יאכלו, שיאכלו עמה חולין ותרומה. גבי שירי מנחה כתיב (ויקרא ו) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו וסיפיה דקרא בחצר אהל מועד יאכלוה וקא דריש יאכלוה קרא יתירא הוא, וקאמר יאכלו כלא ה"ל, יאכלו עמה חולין ותרומה וכו', ולי קשיא הא אין מכניסין חולין לעזרה הא לא קשיא יאכלום מבחוץ ואח"כ יכנסו ויאכלו המנחה כדי שתאכל על השבע אכילה חשובה, יאכלוה. ה"ל דיאכלוה קדרים דמשמע יאכלוה לחודה (תמורה כג.). אינו חוטא. ואע"ג דכתיב (שמות ל) כל העובר על הפקודים והכהנים לא נפקדו אינו חוטא כדפרישנא בפ"ב (לעיל כא:) דמייתו ומסרי להו לציבור שאינו שוקל חוטא. דכל הראוי ליפקד קאמר דהיינו מבן כ' שנה ומעלה לעצמן. להנאתן (להלן מו:). להנאתן ושלא כדין (ערכין ד.). שלנו הן. אם אנו נותנים שקלים ללשכה נמצאו כאין אף משלנו שכרי כל הקרבנות מן הלשכה באין, ורבי יוחנן בן זכאי לא דריש וכל מנחת כהן אלא במנחה שהכהן מביא מביתו, מש"ה חוטא (להלן מו: ובערכין ד.).